

מיסודה של ישיבת שבי חברון

אם שני ע' סיון

הוציא לאור

ויחולל זמנך ודוד הוא הקטן

א. שמואל א פרק טז

(א) ויאמר ד' אל שמואל עד מתי אתה מתאבל אל שאול נאני מאסתיו ממלךך על ישראל מלא קרנך שמו ולך אשלתך אל ישי בית הלחמי כי ראיתי בבניו לי מלך: (ב) ויאמר שמואל איך אלהך ושמע שאול והרגני ס ויאמר ד' עגלת בקר תשח בידך ואמרת לזבח לד' באתי: (ג) וקראת לישי בזבח ואנכי אודיעך את אשר תעשה ומשחת לי את אשר אמר אליך:

(ד) ויעש שמואל את אשר דבר ד' ויבא בית לחם ויחמדו זקני העיר לקראתו ויאמר שלם בואך: (ה) ויאמר שלום לזבח לד' באתי התקדשו ובאתם אתי בזבח ויקדש את ישי ואת בניו ויקרא להם לזבח: (ו) ויהי בבואם וירא את אליאב ויאמר אך נגד ד' משיחו: (ז) ויאמר ד' אל שמואל אל תבט אל מראהו ואל גבו קומתו כי מאסתיהו כי לא אשר יראה האדם כי האדם יראה לעינים וד' יראה ללבב: (ח) ויקרא ישי אל אבינדב ויעברוהו לפני שמואל ויאמר גם בזה לא בחר ד': (ט) ויעבר ישי שמה ויאמר גם בזה לא בחר ד': (י) ויעבר ישי שבעת בניו לפני שמואל ויאמר שמואל אל ישי לא בחר ד' באלה:

(יא) ויאמר שמואל אל ישי התמו הנערים ויאמר עוד שאר הקטן והזה רעה בצאן ויאמר שמואל אל ישי שלחה וקחנו כי לא נס'ב עד באו פה: (יב) וישלח ויביאהו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי פ ויאמר ד' קום משחהו כי זה הוא: (יג) ויקח שמואל את קרן השמן וימשח אותו בקרב אהיו ותצלח רוח ד' אל דוד מהיום ההוא ומעלה ויקם שמואל וילך הרמתה: ס

... (יד) ויאמר שאול אל עבדיו ראו נא לי איש מיטיב לנגן והביאותם אלי: (יח) ויען אחד מהנערים ויאמר הנה ראיתי בן לשי בית הלחמי ידע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה ויבון דבר ואיש תאר וד' עמו: (כא) ויבא דוד אל שאול ויעמד לפניו ויאהבהו מאד ויהי לו נשא כלים:

ב. בראשית פרק מט, י

לא יסור שבט מיהודה ומתקק מבין רגליו **רמב"ן** -- הכתוב הזה רמז כי יעקב המליך שבט יהודה על אחיו והוריש ליהודה הממשלה על ישראל. והוא מה שאמר דוד ויבחר ה' אלהי ישראל בי מכל בית אבי להיות למלך על ישראל לעולם כי ביהודה בחר לנגיד ובבית יהודה בית אבי ובבני אבי בי רצה להמליך על כל ישראל, (דח"א כח ד).

ואמר לא יסור, לרמוז כי ימלוך שבט אחר על ישראל, אבל מעת שיחל להיות ליהודה שבט מלכות לא יסור ממנו אל שבט אחר. וענין שאול היה, כי בעבור שדבר שאלת המלכות בעת ההיא נתעב אצל הקדוש ברוך הוא, לא רצה להמליך עליהם מן השבט אשר לו המלכות שלא יסור ממנו לעולמים, ונתן להם מלכות שעה.

ג. מסכת יבמות דף עו עמוד ב

א"ר יוחנן, דאמר קרא: [שמואל א' י"ז] "וכראות שאול את דוד יוצא לקראת הפלשתי אמר אל אבנר שר הצבא בן מי זה הנער אבנר ויאמר אבנר חי נפשך המלך אם ידעתי? ולא ידע ליה? והכתיב: [שמואל א' ט"ז] "ויאהבהו מאד ויהי לו נושא כלים!" אלא אאבוה קא משאיל. ואביו לא ידע ליה? והכתיב: [שמואל א' י"ז] "והאיש בימי שאול זקן בא באנשים", ואמר רב ואיתימא רבי אבא: זה ישי אבי דוד, שנכנס באוכלוסא ויצא באוכלוסא! הכי קאמר שאול: אי מפרץ אתי, אי מזרח אתי? אי מפרץ אתי - מלכא הוי, אי מזרח אתי - חשיבא בעלמא הוי.

ד. שמואל א פרק יז, כח וישמע אליאב אחיו הגדול בדרך אל האנשים ויחר אף אליאב בדרך ויאמר לפמה זה ירדת ועל מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר אני ידעתי את זדנך ואת רע לבבך כי למען ראות המלחמה ירדת:

ה. שמואל א פרק יז, י וְדוֹד בֶּן אִישׁ אֶפְרַתִּי הָיָה מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה וְשָׁמוּ יְשִׁי וְלוֹ שְׁמֹנֶה בָּנִים וְהָאִישׁ בְּיָמָיו שָׁאוּל זָקֵן בָּא בְּאַנְשֵׁים

ג. בראשית רבה פרשה סג, ח

וכיון שראה שמואל את דוד אדמוני דכתיב (שמואל א טז) וישלח ויביאהו והוא אדמוני נתיירא ואמר אף זה שופך דמים כעשו, אמר לו הקב"ה עם יפה עינים, עשו מדעת עצמו הוא הורג אבל זה מדעת סנהדרין הוא הורג.

ד. מדרש תנאים לדברים פרק א פסוק יז

"ויואמר עוד שאר הקטן" וכי קטן היה והלא אליהוא הוא הקטן! ולמה נקרא קטן? שהיה מאוס בעיני אביו... מה עשה בו אביו הניחו לרעות את הצאן. אמר לו שמואל- שלחה וקחנו! "וישלח ויביאהו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי" התחיל שמואל מזלזל בו. מיד קצף עליו הקב"ה ואמר לו- "קום משחחו כי זה הוא". קום! בגערה, אמר לו- קום מלפניו! משיחי עומד ואתה יושב?

ח. תהלים פרק סט (ב) הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מִיָּם עַד נַפְשִׁי: (ג) טִבַּעְתִּי בֵּינוֹן מִצּוֹלָה וְאִין מְעַמֵּד בְּאֵתִי בְּמַעֲמָקֵי מַיִם וְשִׁבַּלְתָּ שִׁטְפֹתַי: (ד) נִגַּעְתִּי בְּקֶרְאִי נִחַר גְּרוֹנִי כְּלוֹ עֵינַי מִיִּחַל לֵאלֹהֵי: (ה) רָבוּ מִשְׁעָרוֹת רֹאשֵׁי שָׁנָאֵי חֲנָם עֲצָמוֹ מִצְמִיתֵי אִבִּי שֶׁקָּרָא אֲשֶׁר לֹא גִזַּלְתִּי אִזְ אֲשִׁיב: ..(ח) כִּי עָלִיד נִשְׁאֵתִי חֲרָפָה כְּסִתָּה כְּלָמָה פְּנִי: (ט) מוֹזֵר הָיִיתִי לְאָחִי וְנִכְרִי לִבְנֵי אִמִּי: (י) כִּי קִנְאַת בֵּיתְךָ אֶכְלָתִּי וְחֲרָפוֹת חוֹרְפִיךָ נָפְלוּ עָלַי: (יא) וְאֶבְכָּה בְּצוֹם נַפְשִׁי וְתִהְיֶה לְחֲרָפוֹת לִי: (יב) וְאֶתְנֶה לְבוֹשֵׁי שֶׁקַּ וְאֶהְיֶה לְהֵם לְמַשְׁלָל: (יג) יְשִׁיחוּ בִי יְשָׁבִי שְׁעַר וְגִיגִינֹת שׁוֹתֵי שֶׁכָּר: (יד) וְאֶנִּי תִפְלַתִּי לְךָ ד' עַת רְצוֹן אֱלֹהִים בְּרַב חֶסֶדְךָ עֲנֵנִי בְּאַמֶּת יִשְׁעֶךָ: (טו) הֲצִילֵנִי מִסִּיט וְאֵל אֶטְבַּעָה אֲנַצְלָה מִשָּׁנָאֵי וּמַמַּעֲמָקֵי מַיִם: (טז) אֵל תִּשְׁטַפְּנֵי שִׁבַּלְתָּ מַיִם וְאֵל תִּבְלַעְנֵי מִצּוֹלָה וְאֵל תִּאָּטֵר עָלַי בְּאֵר פִּיה: (יז) עֲנֵנִי ד' כִּי טוֹב חֶסֶדְךָ בְּרַב רַחֲמִיךָ פְּנֵה אֵלַי: (יח) וְאֵל תִּסְתַּר פְּנִיךָ מֵעַבְדְּךָ כִּי צָר לִי מִתֵּר עֲנֵנִי: (יט) קִרְבָּה אֵל נַפְשִׁי וְאֶלָּה לָמַעַן אִבְּי פְדִי: (כ) אֲתָה יְדַעַת חֲרָפְתִּי וּבִשְׁתִּי וְכִלְמַתִּי נִגְדַךְ כָּל צוֹרְרֵי: (כא) חֲרָפָה שְׁבַרָה לִפְנֵי וְאֲנוּשָׁה וְאֶקְוָה לְגוֹד וְאִין וְלִמְנַחֲמַיִם וְלֹא מִצָּאֵתִי: (כב) וְיִתְּנוּ בְּבִרְוֵתִי רֹאשׁ וְלִצְמָאֵי יִשְׁקוּנֵי חֲמֶץ:

ט. מדרש שמואל פרשה יט, ז

אמר רבי שמואל בר נחמן- דוד אמר- אוֹדֵךְ כִּי עֲנִיתָנִי וְתָהִי לִי לִישׁוּעָה, יְשִׁי אִמֵּר- אָבִן מְאָסוֹ הַבּוֹנִים הִתְּנָה לְרֹאשׁ פְּנֵה. אֲחִיו אִמֵּרוּ- מֵאֵת ד' הִתְּנָה דָּאת הִיא נִפְלְאָת בְּעֵינֵינוּ. וְשִׁמּוּאֵל אִמֵּר- זָה הַיּוֹם עָשָׂה ד' נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ, אֲחִיו אִמֵּרוּ- אָנָּה ד' הוֹשִׁיעָה נָּא. יְשִׁי אִמֵּר- אָנָּה ד' הִצְלִיחָה נָּא:

י. ספרי דברים פיסקא שלד יודוד הוא הקטן, וכי אין אנו יודעים שדוד הוא הקטן? אלא להודיעך צדקו של דוד שהיה רועה את צאן אביו, ואף על פי שנתמנה מלך על ישראל, הוא דוד בקטנו.

יא. אורות הקודש ג', עמ' קיז, העצמיות בכנסת ישראל, עט

מי שהוא ממדת המלכות לית ליה מגרמיה כלום, והיא מזה שהחסרון והיתרון מתחברים בה בנושא אחד. ראוי הוא אדם זה לספוג לתוכו את הכל, וכשהוא פונה אל הטוב ומכיר איך דלית ליה מגרמיה באמת כלום, הרי הוא מוכן להיות ממולא מכל טוב, של כל המדות, כל התכונות, כל הצדדים, ואין בו שום סתירה. ויש בו עומק העצמיות כל כך עד שהדברים המתקבלים בתוכו הרי הם עצמיותו ממש, כיון שעצמיות מיוחדת גדרית בפני עצמו אין לו כלל. הוא אינו ראוי להיות עסוק בבטלה, ולא להשתקע בשינה, הוא צריך להזהר כמה דאפשר מטעמא דמותא. וחיבורו ויחשו לארץ ישראל הוא יחוש עצמי, וחש הוא את התוכן של כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה, כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ד', לאמר לך עבד אלהים אחרים, ונפשו עורגת בעומק התשוקה לאהבת קדושת הארץ וצפיית ישועה. ומדה זו היא מדת כנסת ישראל בעצם, שהיא הטבעיות העצמית של האומה הישראלית, שהם ממעטים עצמם תמיד, והם מרגישים בקטנותם, מרגישים איך שכל המילוי שבהם אינו עצמי, שאינם אלא כלי לקבל אור ושפע מברכת ד' העליונה.

אוצר המדרשים היבלות עמוד 111 כשם שהיו"ד קטן מכל האותיות כך אין נוהל העוה"ב אלא מי שהוא מקטין עצמו אצל מי שהוא קטן ממנו בתורה ובחכמה. שנאמר יודוד הוא הקטן, וכי דוד קטן היה? והלא ראש למלכי יהודה היה ויצא ממנו משיח וכל המלכים כולם? אלא מתוך שהקטין את עצמו- זכה ונחל גדולה ומלכות בעוה"ב וגדולה ומלכות בעוה"ב.

ויהי-איש מבין ימין ושמו קיש בן-א
 אל בן-צדור בן-כבודת בן-אפיט בן-איש ימני גבור
 יל: ולו-יהיה בן ושמו שאל בנור וטוב ואין איש מבני ב
 ישראל טוב ממנו משכמו ומעלה גבה מכל-העם: (כ"ג, טו) (2F, 6)

ויקח שמואל את-שאל ואת-נערו
 ויביאם לשפתה ויתן להם מקום בראש הקרואים והמה
 כ כשלשם איש: ויאמר שמואל לשפת תגנה את-המנה אשר
 נתינו לך אשר אמרתי אליך שים אתה עמך: וירם השפת
 את-השוק והעליה וישם ולפני שאל ויאמר הנה הנשאר
 שים-לפניך אכל כי למועד שמור-לך לאמר העם קראתי
 ה ויאכל שאל עם-שמואל ביום ההוא: וירדו מהבמה העיר
 ט וידבר עם-שאל על-הנג: ושכמו ויהי בעלות השחר ויקרא

שמואל אל-שאל הנג לאמר קומה ואשלחך ויקם שאל
 ויצאו שניהם הוא ושמואל החוצה: המה וירדים בקצה העיר
 וישמואל אמר אל-שאל אמד לנער ויעבר לפענו ויעבר ואתה
 עמד ביום ואשמיעך את-דבר אלהים: ויקח א
 שמואל את-כף השמן ויצק על-ראשו וישקדו ויאמר הלאו
 בן-משחך יהיה על-גחלתו לנגיד: (כ"ג, טז) (2F, 7)

וילמד שמואל אל-כל-
 העם הראיתם אשר בחר-בו יהיה כי אין פסוה בכל-העם
 וירעו כל-העם ויאמרו יחי הפלך:
 (כ"ג, טז) (2F, 7)

ויהוה
 ט גלה את-אין שמואל יום אחד לפני בוא-שאל לאמר: בעתו
 מחר אשלח אליך איש מארץ בנימין ומשחתו לנגיד על-עמי
 י ישראל והושיע את-עמי מיד פלשתים כי ראיתי את-עמי
 י כי באה צעקתו אלי: ושמואל ראה את-שאל ויהוה ענהו
 ח הנה האיש אשר אמרתי אליך זה יעצר בעמי: ויש שאל
 ח את-שמואל בתוך השער ויאמר הגידה-נא לי איזה בית
 ט הראה: ויען שמואל את-שאל ויאמר אנכי הראה עלה
 לפני הבמה ואכלתם עמי היום ושלתיון בקרד וכל אשר
 כ בלכבך אגיד לך: ולאנתות האבדות לך היום שלשת הימים
 אל-תשם את-לפך להם כי נמצאו ולמי כל-חמדת ישראל
 הלאו לך וכלל בית אביך:
 (5-16)

אמנם ודאי שפי שפתכונ בעבודתו לטהר
 נפשו לפני בוראו למען תזכה לשבת את פניו בכלל הישרים
 והחסידים, לחזות בנעם ה' ולכשרי בתיקלו, ולקבל הגמול
 אשר בעולם הבא, לא נוכל לומר שתהיה כזו רעה. אכן
 לא נוכל לומר גם כן שתהיה היותר טובה, כי עד שהאדם
 מתכונ לטובת עצמו סוף סוף עבודתו לצרף עצמו.
 אך הכונה האמתית הפצויה בחסידים אשר מרחוהו שפתלו
 להשיגה, הוא שיהיה האדם עובד רק למען אשר כבודו של

האדון ברוד הוא יגדל וירבה. וזה יהיה אחר שהתגבר
 באתבה אליו יתברך, ויהיה חומר ומתאנה אל הגדלת כבודו
 ומצטער על כל שימטם מפניו: כי אז יעבר עבודתו לתכלית
 זה, שלפחות סצדו יהיה כבודו יתברך מתגדל, ויתאנה
 [שפצד] כל שאר בני האדם יהיה כמו כן, ויצטער ויתאנח
 על מה שפסעמים שאר בני האדם. וכל שכן על מה שפסעם
 הוא עצמו, בשונג או באנס או בקלשת הפכע, אשר קשה לו
 לישמר סז התסאים בכל עת, בענין הפתוב: אדם אין צדיק
 בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ג, כ).

ודבר זה בארצו בתנא דבי אליהו זכור לטוב, אמרו:
 כל חכם מישראל שיש בו דבר תורה לאמתו, ומתאנח על
 כבודו של הקדוש ברוד הוא ועל כבודו של ישראל כל יסו,
 ומתאנה ומצר לכבוד ירושלים ולכבוד בית המקדש, ולושוועה
 שתצטמ בקרוב ולכנסו גליות, (זוכה) לרוח הקדש בן-כריו
 (שנאמר ישעיה סג יא) איה השם בקרבו את רוח קדשו (תנא
 דבי אליהו רבה פרק ד). נמצאת למד שזאת היא הכונה הסעלה,
 שהיא רחוקה לגמרי מכל הנאת עצמו, ואינה אלא לכבודו
 של מקום ולקדוש שמו יתברך הפתקדש בקריותו בשעה
 שעושים רצונו ועל זה אמרו: איזהו חסיד? המתחפר עם
 קונו (וזהו חז, רפא. א).

והנה החסיד הזה, מלבד העבודה שהוא עובד במעשה
 מצוותיו על הכונה הזאת, הנה ודאי צריך שיצטער תמיד
 צער ממש על הנלות ועל התרבו, סצד מה שנה גורם סעומ
 בבניכול לכבודו יתברך, ויתאנה לנאלה, לפי שבה יהיה

עליו לכבוד שמו יתברך. והוא מה שאמר התנא דבי אליהו
 שהבאנו למעלה: ומתאנה ומצר לכבוד ירושלים וכו', ויתפלל
 תמיד על נאלתו של ישראל והשבת כבוד שמים לעליו.

ואמנם עוד עקר שני יש בכונת החסידות, והוא טובת
 הדור. שהנה ראוי לכל חסיד שייתכונ במעשיו לטובת דורו
 כלו לזכות אותם ולהנן עליהם. והוא ענין הפתוב: אמרו צדיק
 כי טוב כי פרי סעלליהם יאכלו (ישעיה ג, י), שקל הדור אוכל
 ספוזותיו. וכן אמרו זקרונם לברכה: ה'יש בה עץ (במדבר
 ג, כ), אם יש מי שפנו על דורו בעץ (בבא בתרא סו, א), ותרצה
 שזהו רצונו של מקום, שיהיו חסידו ישראל סופים ומכפרים
 על כל שאר הסדרנות שבהם. והוא מה שאמרו זקרונם
 לברכה בלולב ומינויו: ובואו אלה ויכפרו על אלה (ראה ויקרא
 רבה ל, יב), שאין הקדוש ברוד הוא חפץ באבון הרשעים,
 אלא סצנה ספלת על החסידים להשתדל לזכותם ולכפר
 עליהם. וזה צריך שיעשה בכונת עבודתו ונם כתפלתו בפעל,
 דתינו שיתפלל על דורו, לכפר על מי שצריך כפרה ולהשיב
 בתשובה מי שצריך להי' וללמד סנוגריא על הדור כלו,

ואלה הם הרועים האמתיים של ישראל, שהקדוש ברוד
 הוא חפץ בהם הרבה, שמוסרים עצמם על צאנו ודורשים
 ומשתדלים על שלוסם ופוזבתם בכל הדרכים, ועוסדים תמיד
 בפרץ להתפלל עליהם לבטל הנורות הקשות ולפתח עליהם
 שערי הברכה. הא למה זה דוסה? לאב שאינו אוהב שום
 אדם יותר מפי שהוא רואה שאוהב את בניו אהבה נאמנת:
 והוא דבר שהפכע יעיד עליו.

(אמנו ישראל, סכך ג, חלק האמת)